

Η Οιχαλία που έκτισε ο Μελανέας βρισκόταν στην Μεσσηνία. Αργότερα, θα λεγόταν Ανδανία. Οιχαλία υπήρχε και στην Αιτωλία, στις γειτονιές του βασιλιά Οινέα. Οιχαλία έλεγαν και πόλη στην Εύβοια, κοντά στην Ερέτρια, αλλά και άλλη στις όχθες του Πηνειού στη Θεσσαλία. Μια από τις δυο τελευταίες λένε ότι είχε βασιλιά τον Εύρυτο. Ακολουθώντας τον Στράβωνα, ο Σκαρλάτος Βυζάντιος γράφει ότι ήταν η της Θεσσαλίας. Νεότεροι επιμένουν για την ευβοϊκή. Ο Όμηρος δεν είχε κανένα πρόβλημα να βάλει την Οιχαλία του Εύρυτου στη Μεσσηνία (Β 596) αλλά και στην Θεσσαλία (Β 730). Ο μύθος του Εύρυτου όμως συνδέθηκε με την ιστορία του Ηρακλή, όταν ο ημίθεος πέρασε και στον αιτωλικό κύκλο, οπότε δεν αποκλείεται να πρόκειται για την Οιχαλία της Αιτωλίας. Οι ρεαλιστές πάντως υποστηρίζουν ότι είναι πόλη φανταστική και θα μπορούσε να τοποθετηθεί οπουδήποτε.

Γιατί όλα αυτά; Επειδή ο βασιλιάς Εύρυτος ήταν πατέρας της πανέμορφης και μοιραίας για τον Ηρακλή Ιόλης. Ήταν γιος του Μελανέα και κάποιας Στρατονίκης που σημαίνει ότι η πόλη του, Οιχαλία, θα έπρεπε να είναι αυτή της Μεσσηνίας, στα σύνορα με την Αρκαδία, αλλά λίγοι το πιστεύουν αυτό. Ήταν περίφημος τοξότης και, κατά μια ισχυρή εκδοχή, ο δάσκαλος που εξάσκησε τον Ηρακλή να χρησιμοποιεί το τόξο χωρίς να λαθεύει ποτέ. Απέκτησε τέσσερις γιους, τους Δηιονέα, Τοξέα, Κλυτίο και Ίφιτο, και κόρη την Ιόλη.

Κάποιες παλιές ιστορίες έλεγαν ότι ο Εύρυτος είχε μάθει τοξοβολία από τον παππού του, τον Απόλλωνα, τον οποίο αργότερα προκαλούσε σε αγώνα, πιστεύοντας ότι θα τον νικήσει. Αυτή την ιστορία γνώριζε ο Όμηρος που έβαλε τον Οδυσσέα (θ 226 - 228) να ιστορεί στον βασιλιά των Φαιάκων (σε μετάφραση Αργύρη Εφταλιώτη):

«Γι' αυτό δα πρώιμ' απέθανε κι ο Εύρυτος ο μέγας,

Και γηρατειά δεν έφτασε, τι ο Απόλλος χολιασμένος,

Στη σαίτα άμα καλέστηκε, του πήρε τη ζωή του...».

Ο φόνος του Εύρυτου από τον Απόλλωνα παραμερίστηκε, όταν ο Ηρακλής εισέβαλε στην ζωή του βασιλιά της Οιχαλίας: Όταν η Ιόλη έφτασε σε ηλικία γάμου, ο πατέρας της, όπως πολλοί προηγούμενοι (Εύηνος, Οινόμαος κ.ά.), διακήρυξε ότι θα την δώσει γυναίκα σε εκείνον που θα τον νικούσε στην τοξοβολία. Πολλοί προσπάθησαν, όλοι νικήθηκαν. Ο Εύρυτος, λένε οι κακόγλωσσοι, ήθελε το κορίτσι για τον εαυτό του.

Ο Ηρακλής ζούσε ήσυχα στην Τίρυνθα με την Δηιάνειρα που, εκτός από τον Ύλλο, του είχε κάνει και τα άλλα τρία παιδιά τους (Κτήσιππο, Γληνό και Ονειτη), όταν έφτασαν τα νέα. Πήγε να αναμετρηθεί με τον δάσκαλό του. Για να εξασφαλίσει την Ιόλη ως σύζυγο του Ύλλου, λένε κάποιοι. Επειδή η Δηιάνειρα είχε πια μεγαλώσει και ο αγέραςτος Ηρακλής ποθούσε τα νιάτα, λένε άλλοι.

Η αναμέτρηση ήταν συναρπαστική. Ο Εύρυτος χρησιμοποιούσε το περίφημο τόξο που του είχε χαρίσει ο παππούς του, ο θεός Απόλλωνας. Ο Ηρακλής το επίσης περίφημο που του είχε φτιάξει ο Σκύθης Τεύταρος. Νίκησε ο Ηρακλής. Ο Εύρυτος κάλεσε οικογενειακό συμβούλιο. Να την δώσει του Ηρακλή την Ιόλη ή να μην την δώσει. Ο Ίφιτος είπε ότι έπρεπε να την δώσει, αυτό είχε συμφωνηθεί. Οι άλλοι τρεις, ο Δηιονέας, ο Τοξέας και ο Κλυτίος διαφώνησαν: Δεν έπρεπε να την δώσει. Μια καλή δικαιολογία ήταν ότι, σε στιγμή μανίας, θα μπορούσε να την σκοτώσει μαζί με τα παιδιά που θα του έκανε, όπως έγινε και με την Μεγάρα. Κι απ' την άλλη, ο Ηρακλής ήταν ήδη παντρεμένος.

Αυτά βέβαια έπρεπε να ξεκαθαριστούν πριν από τον αγώνα. Ωστόσο, ο Ηρακλής έκανε ότι τα δέχτηκε, ενώ μέσα του έβραζε. Ο Εύρυτος του ζήτησε να εγκαταλείψει την Οιχαλία. Ο ημίθεος έφυγε παίρνοντας μαζί του και δώδεκα φοράδες που τις έκλεψε από το κοπάδι του βασιλιά. Ο Εύρυτος ανακάλυψε την κλοπή, αγνοούσε, ποιος ήταν ο κλέφτης. Έδωσε το φοβερό του τόξο στον Ίφιτο και τον έστειλε να ψάξει να βρει τις κλεμμένες φοράδες. Η αναζήτηση ξεκίνησε από τη Μεσσηνία, ένα ακόμα επιχείρημα για όσους ήθελαν εκεί και όχι στην Εύβοια την Οιχαλία του Εύρυτου.

(τελευταία επεξεργασία, 15 Σεπτεμβρίου 2021)